Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, 1939-01-28, iš Kauno – į Tilžę

Mielas Juozapai, / Tai pas dr. B-skų buvau.

Mielas Juozapai,

Tai pas dr. B-skų [1] buvau. Jis sakė, kad pagal mano prašymą [2] malonės akto negali būti, turi paduoti pats nuteistas. Aš nurodžiau visą eilę atsitikimų, kada toks aktas pagal tokius prašymus buvo. Jis sako: tai buvo politinės bylos. Aš vėl sakau: turma yr turma, o visi piliečiai, kad ir kalėjime sėdį, yra lygūs prieš įstatymą. Tai jis man sako: mano prašymas bus jiems oficiali proga išreikalauti visą bylą ir jo paties seną prašymą – ir pagal aną spręsti. Tokio mano prašymo padavimui dr. Bielskus pritarė, pabrėždamas, kad sudariau progą reikalui spręsti. Minist. Gud. [3] žodžiais aš nelabai tikiu. Apskritai, pradžioje iš jo daug tikėtasi, bet dabar smarkiai juo nusiviliama. Ir jo žodžiai, Tau pasakytieji mūsų reikalu, nieko nereiškia, juo labiau kad jis, eidamas pareigas, ir neprivalėjo tau kitaip sakyti [4]. Laukt nedaug beliko, pažiūrėsime rezultatų. [1r] //

Jūsų trioboje langai jau įstatyti. Laimė, nešalta žiemą, gali dirbti. Į pravažiavimą šlaką taip pat veža. Su sodininku Sakavičiumi [5] kalbėjau, – principialiai jis sutinka. Kaina, sako, priklausys, kokių medelių ir kiek norėsite. Kol apsnigta ir prigriozdota sklype, jis nenorėjo kol kas matavimų daryti. Jis ketino duoti pasirinkti kiemo – sodo sutvarkymo pavyzdžių, kurie būtų galima perdirbti ir pritaikyti Jūsų skoniui ir reikalui. Smulkiai nebeišsikalbėjau, nes vasario mėnesį ketino atvažiuoti p. Bronė [6], o čia toks reikalas, kad reikia patiems kalbėtis. Jei namas bus baigtas kovo – balandžio mėn., tai šį pavasarį sodas – kiemas gali būti visiškai sutvarkytas.

Šiaip pas mus nieko nauja.

Labų dienų p. Bronei.

B. Boles [7]

1939. I. 28 [1v] //

KOMENTARAI

[1] Pijus Bielskus (1880–1958) – kunigas, filosofijos mokslų daktaras. 1921–1940 m. LR Prezidento kanceliarijos viršininkas.

[2] Artėjant 1939-02-16, Balys Sruoga buvo parašęs prašymą dėl Prezidento malonės Pašto ženklų aferos bylos kaltininkui – nuteistam broliui Adolfui Sruogai, motyvuodamas tuo, kad brolis dar gali būti naudingas, pasitarnauti Lietuvai: „Stengiaus, kad išeitų garbingai, įtikinamai, kad nebūtų bereikalingo nusižeminimo“ (Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, iš Kauno – į Tilžę, 1939-01-19, [rankraštis], in: LLTI BR, f. 53, b. 315, l. 1r); „aš prašiau, kad Adolpui būtų leista pabandyti būti naudingu Lietuvai“ (Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, iš Kauno – į Tilžę, 1939-03-01, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 313, l. 1r). Prezidentas Antanas Smetona buvo linkęs atsižvelgti į rašytojo prašymą, bet negalėjo jo patenkinti dėl priešingos teisingumo ministro Jono Gudausko, laikiusio Adolfą Sruogą politiniu nusikaltėliu, pozicijos ir viešosios opinijos: „Aš gavau tokį įspūdį: Prezidentas norėtų atsižvelgti mano prašymo, bet labai spiriasi Teisingumo ministeris, ir dr. Bielsk. su juo derybas veda. Iš tavo laiško man savaime suprantamas Teisingumo ministerio nenoras prašymą tenkinti“ (Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, iš Kauno – į Tilžę, 1939-02-22, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 298, l. 1r); „Adolpo reikalais buvau pas Bielskų. Jis sakė, kad kažkas kitas jau prašęs dėl to. Kalbėjo jis palankiai, bet pažadėti nieko negalėjo, nurodydamas į viešąją opiniją. Jo išmanymu, esą visiškai dovanoti turbūt negalės, bet sumažinti dar gali. Bet patarė palaukti iki rugsėjo 8 d., – dabar gi nieko neišeisią. Buvau ir pas ministerį Masiulį. Jis sako pats galvojęs apie tai, tik ne viską galįs padaryti, ką norįs. Vėl taip pat trukdanti viešoji opinija“ (Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, iš Kauno – į Tilžę, 1938-06-13, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 302, l. 1r).

[3] Jonas Gudauskas (1890–1980) – teisininkas, politikas. 1938-12-05–1939-03-27 LR Teisingumo ministras.

[4] „Dabartiniam ministrui mano prašymas negalėjo patikti: jis teisė pats ir bausmę skyrė. O aš, prokuroro ir advokatų (Nargelav.) patariamas, dariau aliuzijų į paskirtosios bausmės neteisėtumą (sudėtinė bausmė). Pritardamas Adolpo paleidimui jis tuo pačiu pripažintų, kad skirdamas tokią bausmę jis yra negerai padaręs, – jis pats save pasmerktų. Tai yra jo prestižo reikalas, ir aš netikiu, kad jis čia nusileistų“ (Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, iš Kauno – į Tilžę, 1939-03-01, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 313, l. 1v).

[5] Juozapas Sakavičius (g. 1901) – Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje gatvėje Nr. 7 savininkas.

[6] Bronė Jazbutytė-Sruogienė (1896–1950) – Juozapo Sruogos žmona, sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, savininkė.

[7] Balys Sruoga (1896–1947) – Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto profesorius. Brolio Juozapo Sruogos, diplomato Tilžėje, kaimynas, kuris 1935–1939 m. Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje, prižiūrėjo jo žemės sklypo įrengimo, apželdinimo ir namo statybos darbus.